

NYTT fra Norsk Vann

Nye verktøy fra Norsk Vann Prosjekt

Norsk Vanns prosjektsystem genererer stadig nye rapporter, veiledninger og andre verktøy på vann- og avløpsfeltet. Prosjektsystemet er fullt ut brukerstyrt, for å sikre at prosjektene har størst mulig aktualitet og nytteverdi.

Her kommer en oversikt over nye verktøy siden forrige nummer av VANN. Alle Norsk Vanns rapporter kan nå lastes ned fritt fra norsk vann.no.

Metodikk for planlegging av reservevannforsyning (Norsk Vann rapport 292/2025)

Denne rapporten gir en systematisk tilnærming for å sikre reservevannforsyning. Rapporten foreslår en metodikk som tar for seg dagens og fremtidens situasjon, risikovurdering, og tiltaks-/kostnadsanalyser. Den understreker viktigheten

av dialog med Mattilsynet og politisk nivå, kartlegging av abonnenter og vannbehov, samt vurdering av eksisterende systemers tilstand og kapasitet.

Rapporten inkluderer en basisliste over uønskede hendelser fra Mattilsynets veiledning for økt sikkerhet og beredskap i vannforsyningen, som kan brukes som utgangspunkt for å vurdere varigheten av aktuelle hendelser. Den diskuterer også hvordan kost-nytte-analyser og kostnads-virkningsanalyser kan anvendes for å identifisere de mest samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltakene.

Forfatter av rapporten er Kristin Jenssen Sola, Norsk Vann.

Håndtering av personopplysninger i vannbransjen (Norsk Vann rapport 293/2025)

Digitaliseringen i vannbransjen gir ansatte nye verktøy, men fører også til mer behandling av personopplysninger. Denne rapporten forklarer regelverk, vanlige behandlingsaktiviteter og typiske systemer som brukes. Rapporten peker på ni personvernutfordringer, blant annet svak internkontroll og uklare rutiner. Den tar også opp personvern ved bruk av digitale vannmålere. Til slutt gir rapporten praktiske råd for hvordan kommuner og selskaper kan sikre bedre personvern i en mer digital hverdag.

Forfattere av rapporten er Christine Ask Ottesen, Henrik Gullaker og Ine Møllegaard, PwC.

Kommunalt investeringsbehov for vann og avløp 2025-2045 (Norsk Vann rapport 294/2025)

Denne rapporten anslår at kommunenes investeringsbehov i vann- og avløpssektoren fra 2025-2045 ligger på mellom 411 og 535 milliarder kroner. Hovedårsakene er aldrende ledningsnett, strengere krav til avløpsrensing, behov for bedre beredskap og store investeringer i reservevann. Det store behovet vil gi kraftige økninger i VA-gebyrene, med store forskjeller mellom fylker og kommuner. Usikkerheten i beregnin-

gene er betydelig, men utfordringene er uansett så store at Norsk Vann mener sektoren må diskutere organisering og gjennomføringsevne for å sikre framtidige, trygge og bærekraftige vann- og avløpstjenester.

Forfattere av rapporten er André B. K. Holthe, Håkon Reksten, Kenneth Frisk Svendsen, alle Norconsult, Sebastian Winther-Larsen og Simen Pedersen, begge Menon Economics, Stian Bruaset, SINTEF og Camilla Grande, Berngaard.

Håndbok i kildesporing etter spillvann på avveie – en praktisk håndbok (Norsk Vann rapport 295/2025)

Utslipp av urensset spillvann skjer ofte gjennom feilkoblinger, lekkasjer og overløp i ledningsnett, og kan forurense elver og vassdrag. Kildesporing kan være planlagt (del av kommunens langsiktige arbeid) eller akutt (utløst av synlige hendelser som lukt eller søppel i vann). Arbeidet krever ulike metoder som prøvetaking, hurtigtester, fargetesting, røyktesting og kamera-kjøring. Denne håndboken gir en beskrivelse av de forskjellige metodene, samt tips til både når og hvordan de bør brukes. God dokumentasjon er avgjørende for å følge opp feil både på kommunale og private ledninger. Etter utbed-

ring må feilen kontrolleres, og et område kan først «friskmeldes» når alle avvik er rettet.

Forfattere av rapporten er Frida Celius Kalheim (hovedforfatter), Gunnar Fredrik Aasgaard, Maria Asklund, Sara Duun og Anne-Marie Bomo, alle Norconsult Norge AS.

Plikt til å knytte eksisterende bygninger til kommunens hovedledninger (Norsk Vann rapport 296/2025)

Mange bygg er fortsatt ikke tilknyttet kommunale vann- og avløpsledninger, ofte fordi kommunen ikke har formelt konstatert tilknytningsplikten. Med EUs reviderte avløpsdirektiv vil plikten gjelde i flere tettsteder. Rapporten forklarer hvordan kommunene skal forstå og praktisere plikten etter plan- og bygningsloven. Hovedregelen er at alle bygg skal knyttes til kommunale hovedledninger når de ligger på, ved eller nær eiendommen (ofte inntil ca. 500 m). Unntak kan gis ved uforholdsmessig høy kostnad eller særlige hensyn, men må begrunnes og dokumenteres. Kommunen må følge reglene for enkeltvedtak, og vedtak kan klages til statsforvalteren. Rapporten omtaler også kostnadstak, tilskudd og bruk av private stikkledninger.

Forfatter av rapporten er Elin Riise, Norsk Vann.

Drikkevannets mikrobiom (Norsk Vann rapport C18/2025)

Tradisjonelle dyrkningsanalyser fanger bare opp rundt 1 % av mikrobene i drikkevann. I dette prosjektet ble moderne metoder som 16S rRNA-sekvensering, flowcytometri og ATP-målinger brukt for å få bedre innsikt i bakteriesamfunnet i vann fra Bergen og Oslo. Studien viser at råvannet har et stabilt mikrobiom, mens vannbehandling endrer sammensetningen betydelig. Ute i distribusjonsnettet øker mangfoldet igjen, ofte med vanlige vann- og jordbakterier som kan bidra til et stabilt system. Enkelte punkter viste avvik, blant annet bergsprengte bassenger med mulig innlekking og et funn i Oslo der råvann ble tilsatt etter hygieniske barrierer. Resultatene viser at selv om drikkevannet er trygt, finnes sårbarheter i distribusjonssystemene, og at moderne analysemetoder kan forbedre forståelsen og driften av infrastrukturen.

Forfattere av rapporten er Urd Eriksen, Bergen Vann, Hege Hovland, Bergen Vann, Anne Lunde, Oslo kommune VAV, Ingvild Falkum Ullmann, Oslo kommune VAV, Gunhild Hageskal, SINTEF, Tonje Marita Bjerkan Heggeset, SINTEF og Tone Haugen, SINTEF.

